

Kaip neprarasti kriptovaliutos

Atmintinė: ko niekada nedaryti, kaip apsisaugoti ir ką daryti, jei jau nutiko.

Ko niekada nedaryti

- 1 **Niekam nesakyk atkūrimo frazės (12–24 žodžių) ir privataus rakto.** Jų neprašo nei birža, nei pagalbos tarnyba, nei policija. Kas prašo, tas nori pavogti.
- 2 **Neinvestuok per žmogų, su kuriuo susipažinai internete:** pažinčių programėlėje, Telegram, WhatsApp ar Facebook. Taip prasideda didžioji dalis sukčiavimų, net jei bendraujate jau kelis mėnesius.
- 3 **Netikėk garantuotu pelnu.** „2 % per dieną“, „be rizikos“, „tik šiandien“ visada reiškia apgaulę.
- 4 **Nemokėk, kad atsiimtum savo pinigus.** Jei prieš išmokėjimą prašo „mokesčio“, „pajamų mokesčio“ ar „draudimo“, pinigų ten jau nebėra.
- 5 **Nediegk nuotolinės prieigos programų** (AnyDesk, TeamViewer ir panašių), jei kas nors to prašo.
- 6 **Neatsakinėk „pagalbai“, kuri parašė pirma.** Tikri administratoriai ir biržos darbuotojai pirmi neberašo.
- 7 **Skambina „bankas“, „birža“ ar „policija“?** Padėk ragelį ir pats paskambink oficialiu numeriu.
- 8 **Nepatvirtink piniginiėje to, ko nesupranti.** Vienas „Approve“ ar „Sign“ netikroje svetainėje gali ištuštinti visą piniginę.
- 9 **Tikrink visą gavėjo adresą, ne tik pradžią ir pabaigą.** Nekopijuok adreso iš operacijų istorijos: sukčiai ten įterpia labai panašius adresus.
- 10 **Nepasitikėk „pinigų atgavimo“ paslaugomis,** kurios garantuoja grąžinimą arba prašo sumokėti kriptovaliuta iš anksto. Tai antras sukčiavimas po pirmojo.

Kaip apsisaugoti

- Biržos adresą rašyk pats arba atsidaryk iš žymos. Google paieškoje ir reklamose pasitaiko netikrų svetainių.
- Naudokis birža, kuri turi leidimą veikti ES. Įjunk dviejų žingsnių patvirtinimą per programėlę, ne per SMS.
- Biržoje įjunk leidžiamų išmokėjimų adresų sąrašą: tada pinigus galėsi išsiųsti tik į savo patvirtintus adresus.
- Didesnes sumas laikyk aparatinėje piniginiėje, pirktoje tik iš gamintojo.
- Kartais peržiūrėk, kokioms svetainėms piniginiėje esi davęs leidimus, ir atšauk nereikalingus (pvz., revoke.cash).

Jei jau nutiko

- 1 **Daugiau nieko nemokėk** ir nebesusirašinėk su sukčiais.
- 2 **Išsaugok įrodymus:** operacijų ID (TxID), adresus, sumas, laiką, susirašinėjimo ir svetainės ekrano nuotraukas.
- 3 **Pranešk iš karto** savo biržai ir policijai (epolicija.lt). Pirmos valandos svarbiausios: kol pinigai dar nepajudėjo iš biržos, juos galima įšaldyti.
- 4 **Jei reikia atsekti, kur nuėjo pinigai,** ir paruošti įrodymus policijai bei biržai: trailforensics.com.

Trail Forensics niekada neprašo atkūrimo frazių, slaptažodžių ar prieigos prie piniginių ir negarantuoja, kad pinigai bus grąžinti.